

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 3.5.2011
COM(2011) 244 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Mūsu dzīvības garantija, mūsu dabas kapitāls — bioloģiskās daudzveidības stratēģija
līdz 2020. gadam**

{SEC(2011) 540 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 541 galīgā redakcija}

1. IEVADS

Bioloģiskā daudzveidība — neparastā ekosistēmu, sugu un gēnu dažādība, kas vērojama visapkārt, — ir mūsu dzīvības garantija; tā sagādā mums pārtiku, svaigu ūdeni un tīru gaisu, patvērumu un ārstniecības līdzekļus, mazina dabas katastrofas, kaitēkļu un slimību izplatīšanos un palīdz regulēt klimatu. Bioloģiskā daudzveidība ir arī mūsu dabas kapitāls, kas nodrošina ekosistēmu pakalpojumus, kuri dod vērtīgu ieguldījumu ekonomikā. Tās noplicināšanās un izzušana apdraud šos pakalpojumus: izzūd sugas un dzīvotnes, dabas sagādātās pārtības un nodarbinātības iespējas, un tas apdraud mūsu labklājību. Tāpēc bioloģiskās daudzveidības izzušana ir uzskatāma par visspēcīgāko pasaules vides apdraudējumu līdztekus klimata pārmaiņām, un abi minētie faktori ir nesaraujami saistīti. Bioloģiskā daudzveidība gan ievērojami palīdz mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām, taču tikpat svarīgi ir sasniegt arī “2 °C mērķi” un veikt piemērotus adaptācijas pasākumus klimata pārmaiņu nenovēršamo seku mazināšanai, lai nepieļautu bioloģiskās daudzveidības izzušanu.

Patlaban sugas izzūd vēl nepieredzētā tempā. Galvenokārt cilvēka darbību rezultātā sugu izzušana šobrīd notiek apmēram 100 līdz 1000 reizu straujāk, nekā tas notiktu dabiskā ceļā: *FAO* dati liecina, ka 60 % pasaules ekosistēmu ir degradētas vai netiek izmantotas ilgtspējīgi; 75 % zivju krājumu ir pārzvejoti vai pamatīgi noplicināti, un kopš 1990. gada lauksaimniecības kultūru ģenētiskā daudzveidība visā pasaulē ir samazinājusies par 75 %. *Aplēses* liecina, ka katru gadu tiek izcirsti 13 miljoni hektāru tropu mežu¹ un 20 % pasaules tropu koraļļu rifu jau ir izzuduši, savukārt 95 % līdz 2050. gadam, iespējams, tiks iznīcināti vai cietīs ievērojamus bojājumus, ja klimata pārmaiņas netiks apturētas².

Eiropas Savienībā tikai 17 % dzīvotņu un sugu un 11 % galveno ekosistēmu, kas ir aizsargātas saskaņā ar ES tiesību aktiem, ir labā stāvoklī³, neraugoties uz bioloģiskās daudzveidības zuduma apturēšanas centieniem, kas ir īpaši aktīvi kopš 2001. gada, kad tika izvirzīts ES 2010. gada mērķis bioloģiskās daudzveidības jomā. Šo pūliņu labvēlīgos rezultātus aizēno ilgstoša un arvien pieaugoša slodze, kas kaitē Eiropas bioloģiskajai daudzveidībai: izmaiņas zemes izmantojumā, bioloģiskās daudzveidības un tās komponentu pārmērīga izmantošana, invazīvu svešzemju sugu izplatīšanās, piesārņojums un klimata pārmaiņas nav mazinājušās vai ir pat palielinājušās. Turklāt bioloģisko daudzveidību pamatīgi iedragā arī netieši faktori, piemēram, iedzīvotāju skaita pieaugums, vāja izpratne par bioloģisko daudzveidību un fakts, ka bioloģiskās daudzveidības ekonomiskā vērtība netiek ņemta vērā lēmumu pieņemšanā.

Šīs stratēģijas mērķis ir apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un paātrināt ES pāreju uz resursefektīvu un ekoloģisku ekonomiku. Tā ir stratēģijas “Eiropa 2020”⁴ un jo īpaši pamatiniciatīvas “Resursu ziņā efektīva Eiropa”⁵ neatņemama daļa.

¹ *FAO*, 2010.

² “Reefs at Risk Revisited”, Pasaules Resursu institūts, 2011.

³ <http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline/>.

⁴ COM(2010) 2020.

⁵ COM(2011) 21.

2. JAUNS PAMATS ES BIOĻĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS POLITIKAI

2.1. DIVĒJĀDS PILNVAROJUMS RĪKOTIES

Pilnvarojums rīkoties ES mērogā

2010. gada martā ES līderi atzina, ka 2010. gadam izvirzītais bioloģiskās daudzveidības mērķis netiks sasniegts, neraugoties uz dažiem būtiskiem panākumiem, piemēram, *Natura 2000* tīkla — pasaulē lielākā aizsargājamo teritoriju tīkla — izveidi. Tāpēc viņi apstiprināja ilgtermiņa redzējumu un vērienīgu pamatmērķi, kuru Komisija bija ierosinājusi paziņojumā “ES redzējuma un mērķu iespējamības bioloģiskās daudzveidības jomā laikposmam pēc 2010. gada”⁶.

Redzējums 2050. gadam

Līdz 2050. gadam Eiropas Savienības bioloģiskā daudzveidība un tās nodrošinātie ekosistēmu pakalpojumi — tās dabas kapitāls — tiek saglabāti, novērtēti un, cik vien iespējams, atjaunoti tiem piemītošās vērtības dēļ tā, lai tie spētu turpmāk veicināt cilvēku labklājību un ekonomisko uzplaukumu, kā arī novērst katastrofālas izmaiņas, kas saistītas ar bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

2020. gada pamatmērķis

Līdz 2020. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmu pakalpojumu degradāciju Eiropas Savienībā un atjaunot tos, ciktāl reāli iespējams, vienlaikus palielinot ES ieguldījumu, lai novērstu bioloģiskās daudzveidības izzušanu visā pasaulē.

Pilnvarojums rīkoties pasaules mērogā

Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (KBD) Līgumslēdzēju pušu desmitajā konferencē (Pušu 10. konference), kas notika 2010. gadā Nagojā, tika pieņemts globāls stratēģiskais plāns bioloģiskās daudzveidības jomā 2011.–2020. gadam⁷, Nagojas Protokols par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un par godīgu un vienlīdzīgu to ieguvumu sadali, kas gūti no šo resursu izmantošanas (Nagojas protokols)⁸, un stratēģija par resursu mobilizēšanu globālās bioloģiskās daudzveidības labā.

ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija laikposmam līdz 2020. gadam sasaucas ar abiem pilnvarojumiem, nostādot ES uz pareizā ceļa, lai tā varētu sasniegt gan pašas izvirzītos mērķus, gan starptautiskās saistības bioloģiskās daudzveidības jomā.

2.2. DABAS BAGĀTĪBU NOVĒRTĒŠANA, LAI GŪTU DAŽĀDUS LABUMUS

ES 2020. gada mērķis bioloģiskās daudzveidības jomā balstās uz atziņu, ka līdztekus ekoloģiskajai vērtībai bioloģiskajai daudzveidībai un tās nodrošinātajiem pakalpojumiem ir

⁶ COM(2010) 4.

⁷ Globālajā stratēģiskajā plānā 2011.–2020. gadam iekļauts redzējums 2050. gadam, uzdevums 2020. gadam un 20 mērķi.

⁸ Komisija 2011. gada 11. februārī iesniedza Padomei priekšlikumu Padomes lēmumam par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Nagojas protokolu.

ievērojama ekonomiskā vērtība, kas reti tiek novērtēta tirgū. Bioloģiskajai daudzveidībai netiek noteikta cena, un tā netiek atspoguļota grāmatvedības pārskatos, tāpēc bieži vien tiek upurēta, lai apmierinātu konkurējošas prasības uz dabu un tās izmantošanu. Komisijas sponsorētajā starptautiskajā projektā “Ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības ekonomika” (*Economics of Ecosystems and Biodiversity — TEEB*) ir izstrādāts ieteikums, ka bioloģiskās daudzveidības ekonomiskā vērtība ir jāņem vērā lēmumu pieņemšanā un jāatspoguļo grāmatvedības uzskaites un pārskatu sistēmās⁹. Nagojā šis ieteikums tika iestrādāts globāla mērķa formulējumā, un tā sasniegšanai ir paredzēta viena no pašreizējās stratēģijas galvenajām darbībām.

Lai gan bioloģiskās daudzveidības zuduma apturēšana ir saistīta ar izmaksām¹⁰, bioloģiskās daudzveidības izzušana dārgi maksās visai sabiedrībai, jo īpaši ekonomikas dalībniekiem nozarēs, kuras ir tieši atkarīgas no ekosistēmu pakalpojumiem. Piemēram, kukaiņu veiktas apputeksnēšanas aplēstā ekonomiskā vērtība ES ir 15 miljardi euro gadā¹¹. Ja bišu un citu apputeksnētāju¹² populācijas turpinās sarukt, tas varētu būtiski ietekmēt Eiropas lauksaimniekus un pārtikas rūpniecības nozari¹³. Privātais sektors arvien skaidrāk apzinās šos riskus. Daudzi uzņēmumi Eiropā un ārpus tās novērtē savu atkarību no bioloģiskās daudzveidības un korporatīvajās stratēģijās integrē dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas uzdevumus¹⁴.

Pilnībā novērtējot dabas potenciālu, būs iespējams veiksmīgāk sasniegt vairākus ES stratēģiskos mērķus.

- *Resursefektīvāka ekonomika*: ES videi nodarītais kaitējums jeb tā sauktais “ekoloģiskās pēdas nospiedums” patlaban ir divreiz lielāks par tās bioloģisko kapacitāti¹⁵. Saglabājot un bagātinot dabas resursu bāzi un ilgtspējīgi izmantojot šos resursus, ES var uzlabot savas ekonomikas resursefektivitāti un mazināt atkarību no dabas resursiem, kas atrodas ārpus Eiropas.
- *Pret klimata pārmaiņām noturīgāka ekonomika ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni*: uz ekosistēmu balstītas pieejas klimata pārmaiņu mazināšanai un adaptācijai var piedāvāt izmaksu ziņā efektīvas alternatīvas tehniskiem risinājumiem, vienlaikus radot daudzas priekšrocības, kas sniedzās tālāk par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
- *Līderpozīcijas pētniecībā un inovācijā*: progress daudzās lietišķajās zinātnēs ir atkarīgs no dabas resursu ilgtermiņa pieejamības un daudzveidības. Piemēram, ģenētiskā daudzveidība ir galvenais inovācijas avots ārstniecības un kosmētikas līdzekļu ražošanā, savukārt inovācijas potenciāls ekosistēmu atjaunošanas un zaļās infrastruktūras¹⁶ jomā lielā mērā paliek neizmantots.

⁹ <http://www.teebweb.org/>.

¹⁰ Kā izklāstīts pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

¹¹ *Gallai et al.*, 2009.

¹² Pļavas tauriņu populācijas kopš 1990. gada ir sarukušas par 70 %.

¹³ Vairāk nekā 80 % ES audzēto kultūraugu vismaz daļēji ir atkarīgi no kukaiņu apputeksnēšanas (“Bee Mortality and Bee Surveillance in Europe”, 2009).

¹⁴ “State of Green Business 2011”, *GreenBiz* grupa.

¹⁵ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/ecological-footprint-of-european-countries/>.

¹⁶ Kā aprakstīts COM(2009) 147 un COM(2011) 17.

- *Jaunas prasmes, darbavietas un uzņēmējdarbības iespējas*: uz dabas resursiem balstīta inovācija un pasākumi ekosistēmu atjaunošanai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai var radīt jaunas prasmes, darbavietas un uzņēmējdarbības iespējas. *TEEB* lēš, ka līdz 2050. gadam uzņēmējdarbības iespējas, ko paver investīcijas bioloģiskajā daudzveidībā, visā pasaulē varētu sasniegt 2–6 triljonu ASV dolāru vērtību.

2.3. BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS ZINĀŠANU BĀZES IZMANTOŠANA

Daudz ir paveikts, uzlabojot zināšanu bāzi bioloģiskās daudzveidības jomā, lai politikas veidotājiem sagādātu jaunākos zinātniskos datus un informāciju. Tagad tas jāsalāgo ar 2020. gada politikas satvaru.

Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm un Eiropas Vides aģentūru, lai līdz 2012. gadam izstrādātu integrētu sistēmu šīs stratēģijas īstenošanā panāktā progresa uzraudzībai, novērtēšanai un ziņošanai par to. Valsts, ES un pasaules mēroga uzraudzības, ziņošanas un izvērtēšanas pienākumi tiks pilnveidoti un pēc iespējas vairāk saskaņoti ar citos vides tiesību aktos, piemēram, Ūdens pamatdirektīvā, noteiktajām prasībām. Šīs sistēmas galvenie komponenti būs ES 2010. gada bioloģiskās daudzveidības bāzes līnija jeb pamatfaktu apkopojums un atjauninātie ES bioloģiskās daudzveidības indikatori¹⁷, taču tā balstīsies arī uz citiem datiem un informāciju, piemēram, to, ko nodrošinās Kopīgā vides informācijas sistēma un Globālā vides un drošības novērošana, Eiropas Meža datu centrs un Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskais apsekojums (*LUCAS*). Eiropas bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēmas (*BISE*) tīmekļa vietne būs galvenā platforma apmaiņai ar datiem un informāciju.

Šajā stratēģijā ir paredzēta īpaša darbība, lai uzlabotu uzraudzību un ziņošanu. Bioloģiskās daudzveidības uzraudzības un ziņojumu sniegšanas prasību integrēšana ES dabas tiesību aktos, kopējā lauksaimniecības politikā (KLP), kopējā zivsaimniecības politikā (KZP) un, ciktāl iespējams, kohēzijas politikā palīdzēs izmērīt šo politikas jomu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.

Komisija turpinās strādāt pie tā, lai novērstu galvenās nepilnības pētniecībā, ieskaitot ekosistēmu pakalpojumu kartēšanu un novērtēšanu Eiropā. Tas palīdzēs uzlabot mūsu zināšanas par saikni starp bioloģisko daudzveidību un klimata pārmaiņām un par augsnes bioloģiskās daudzveidības nozīmi svarīgāko ekosistēmu pakalpojumu, piemēram, oglekļa dioksīda piesaistes un apgādes ar pārtiku, nodrošināšanā. Pētniecības finansējums jaunajā vienotajā stratēģiskajā satvarā varētu palīdzēt novērst apzinātos zināšanu trūkumus un atbalstīt politikas veidošanu.

Visbeidzot, ES arī turpmāk cieši iesaistīsies un aktīvi piedalīsies jaunajā starpvaldību zinātniski politiskajā platformā bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (*ipBES*), jo īpaši darbā pie reģionāliem novērtējumiem, kuriem varētu būt nepieciešams ES līmeņa mehānisms zinātnes un politikas saskarnes nostiprināšanai.

¹⁷ <http://biodiversity.europa.eu/topics/sebi-indicators>. Citu attiecīgo indikatoru vidū jāmin ES ilgtspējīgas attīstības un agrovides indikatori.

3. SATVARS RĪCĪBAI NĀKAMAJĀ GADU DESMITĀ

2020. gada bioloģiskās daudzveidības stratēģijā ir iekļauti seši savstarpēji papildinoši un atkarīgi uzdevumi, kas atbilst 2020. gada pamatmērķa sasniegšanai plānotajiem centieniem. Tie palīdzēs apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmu pakalpojumu degradēšanos, un katrs no tiem būs vērsts uz konkrētu problēmjaudājumu: aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un ar to saistītos ekosistēmu pakalpojumus (1. un 2. uzdevums), veicināt lauksaimniecības un mežsaimniecības pozitīvo ietekmi un mazināt galvenos ES bioloģiskās daudzveidības apdraudējumus (3., 4. un 5. uzdevums) un palielināt ES devumu pasaules bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā (6. uzdevums). Katra uzdevuma izpildei ir izstrādāts darbību kopums, kas vērsts uz konkrēto problēmu, kuras risināšanai izvirzīts attiecīgais uzdevums. Konkrētās darbības ir aprakstītas šā paziņojuma pielikumā. Vajadzības gadījumā tiks veikts dziļāks darbību ietekmes novērtējums¹⁸.

3.1. DABAS SAGLABĀŠANA UN ATJAUNOŠANA

Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas pilnīga īstenošana (t. i., sasniedzot visu Eiropas nozīmes dzīvotņu un sugu labvēlīgu aizsardzības statusu un dabā sastopamo savvaļas putnu sugu adekvāta lieluma populācijas) ir ļoti svarīga, lai novērstu bioloģiskās daudzveidības tālāku izzušanu un atjaunotu to ES. Kvantitatīvi izteikts, noteiktā termiņā izpildāms uzdevums paātrinās minēto direktīvu īstenošanu un tajās izvirzīto mērķu sasniegšanu.

1. uzdevums

Apturēt ES dabas aizsardzības tiesību aktu aptverto sugu un dzīvotņu stāvokļa pasliktināšanos un panākt to stāvokļa ievērojamu un izmērāmu uzlabošanu, lai līdz 2020. gadam sasniegtu to, ka salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju i) par 100 % vairāk dzīvotņu novērtējumu un par 50 % vairāk sugu novērtējumu, ko veic saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu, liecina par labāku aizsardzības statusu un ii) par 50 % vairāk sugu novērtējumu, ko veic saskaņā ar Putnu direktīvu, liecina par drošu vai labāku stāvokli.

3.2. EKOSISTĒMU UN TO PAKALPOJUMU UZTURĒŠANA UN UZLABOŠANA

Daudzas ekosistēmas un to pakalpojumi ES ir degradējušies, lielākoties zemes platību sadrumstalotības dēļ. Gandrīz 30 % ES teritorijas ir vērtējami kā mēreni sadrumstaloti līdz ļoti sadrumstaloti. 2. uzdevums ir vērsts uz ekosistēmu pakalpojumu uzturēšanu un uzlabošanu un degradēto ekosistēmu atjaunošanu, telpiskajā plānošanā iestrādājot zaļās infrastruktūras koncepciju. Tas palīdzēs sasniegt ES ilgtspējīgas izaugsmes mērķus¹⁹, mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām, vienlaikus sekmējot ekonomisko, teritoriālo un sociālo kohēziju un sargājot ES kultūras mantojumu. Turklāt tas nodrošinās labāku funkcionālo sasaisti starp ekosistēmām, kas atrodas vienā vai vairākās *Natura 2000* teritorijās un plašos lauku apvidos. 2. uzdevums ietver globālo mērķi, par ko ES dalībvalstis un ES vienojās Nagojā, proti, līdz 2020. gadam atjaunot 15 % degradēto ekosistēmu.

2. uzdevums

¹⁸ Uzdevumu un pasākumu potenciālā ietekme ir aplūkota pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā. Turklāt šajā dokumentā (81./82. lpp.) ir uzskaitītas darbības, kuru ietekmi plānots novērtēt padziļināti.

¹⁹ COM(2011) 17.

Līdz 2020. gadam nodrošināt ekosistēmu un to pakalpojumu uzturēšanu un uzlabošanu, veidojot zaļo infrastruktūru un atjaunojot vismaz 15 % degradēto ekosistēmu.

3.3. LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS ILGTSPĒJĪBAS NODROŠINĀŠANA

ES jau ir pielikusi pūles, lai integrētu bioloģisko daudzveidību citu nozaru politikas izstrādē un īstenošanā. Tomēr, ņemot vērā labumu, ko bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmu pakalpojumi sagādā daudzām nozarēm, šie pūliņi vēl nav pietiekami. Šī stratēģija apliecina centienus panākt sekmīgāku integrāciju galvenajās nozarēs, jo īpaši paredzot uzdevumus un darbības, lai veicinātu lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības pozitīvo ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu²⁰.

Attiecībā uz lauksaimniecību jānorāda, ka pašreizējie KLP instrumenti palīdzēs izpildīt gan šo uzdevumu, gan 1. un 2. uzdevumu. Gaidāmā KLP un KZP reforma un jaunā daudzgadu finanšu shēma paver iespējas uzlabot sinerģiju un palielināt saskanību starp bioloģiskās daudzveidības aizsardzības mērķiem un mērķiem, kas izvirzīti virsrakstā minētajās un citās nozarēs.

3. uzdevums*

A) Lauksaimniecība: līdz 2020. gadam palielināt lauksaimniecības platības — zālājus, aramzemi un ilggadīgās kultūras —, uz kurām attiecas ar bioloģisko daudzveidību saistīti KLP pasākumi, lai garantētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un panāktu izmērāmu uzlabojumu to sugu un dzīvotņu aizsardzības statusā, kuras ir atkarīgas no lauksaimniecības vai kuras tā ietekmē, un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā salīdzinājumā ar ES 2010. gada bāzes līniju, tādējādi palīdzot veicināt ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

*B) Meža nozare: līdz 2020. gadam visiem valsts īpašumā esošiem mežiem un privātiem meža īpašumiem, kas pārsniedz noteiktu lielumu** (tas jānosaka dalībvalstīm vai reģioniem un jāiekļauj savās lauku attīstības programmās), kuri saņem finansējumu saskaņā ar ES lauku attīstības politiku, izstrādāt meža apsaimniekošanas plānus vai līdzvērtīgus instrumentus, kas atbilst ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principiem²¹, lai panāktu izmērāmu uzlabojumu(*) to sugu un dzīvotņu aizsardzības statusā, kuras ir atkarīgas no mežsaimniecības vai kuras tā ietekmē, un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā salīdzinājumā ar ES 2010. gada bāzes līniju.*

(*) Attiecībā uz abiem uzdevumiem uzlabojums ir jāmēra attiecībā pret kvantitatīvi izteiktiem mērķiem ES nozīmes sugu un dzīvotņu aizsardzības statusa uzlabošanās jomā (sk. 1. uzdevumu) un degradētu ekosistēmu atjaunošanas jomā (sk. 2. uzdevumu).

(**) Attiecībā uz mazākiem meža īpašumiem dalībvalstis var nodrošināt papildu stimulus, lai rosinātu ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principiem atbilstošu meža apsaimniekošanas plānu vai līdzvērtīgu instrumentu pieņemšanu.

²⁰ Lauksaimniecības zeme un meži aizņem 72 % ES sauszemes teritorijas. Meža bioloģiskās daudzveidības uzturēšana un veicināšana ir mērķis, kas ierakstīts ES 2006. gada Mežu rīcības plānā COM(2006) 302.

²¹ Saskaņā ar SEC(2006) 748 doto definīciju.

4. uzdevums

Zivsaimniecība: līdz 2015. gadam panākt maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu (MSY)²². Panākt populācijas vecuma un izmēra sadalījumu, kas raksturīgs veselīgam krājumam, īstenojot tādu zvejniecības pārvaldību, kura neatstāj būtisku negatīvu ietekmi uz citiem krājumiem, sugām un ekosistēmām, un tādējādi palīdzot līdz 2020. gadam sasniegt labu vides stāvokli, kā paredzēts Jūras stratēģijas pamatdirektīvā.

3.4. INVAZĪVU SVEŠZEMJU SUGU APKAROŠANA

Invazīvas svešzemju sugas būtiski apdraud ES bioloģisko daudzveidību, un šis apdraudējums nākotnē, visticamāk, palielināsies, ja vien visos līmeņos netiks veikta aktīva darbība, lai ierobežotu šādu sugu introdukciju un naturalizāciju un apkarotu jau introducētās sugas²³. Invazīvas svešzemju sugas katru gadu ES nodara zaudējumus aptuveni 12,5 miljardu euro apmērā. Lai gan invazīvu svešzemju sugu radītās problēmas ir kopīgas daudzām dalībvalstīm, to risināšanai līdz šim nav izstrādāta īpaša visaptveroša ES politika, izņemot tiesību aktus par svešzemju un vietējā areālā nesastopamu sugu izmantošanu akvakultūrā. Šajā stratēģijā ierosināts novērst šo nepilnību un pieņemt ES likumdošanas instrumentu, kas varētu risināt aktuālās problēmas, kuras cita starpā saistītas ar invazīvu svešzemju sugu izplatības ceļiem, to agrīnu atklāšanu un reaģēšanu un invazīvu svešzemju sugu ierobežošanu un pārvaldību.

5. uzdevums

Panākt, lai līdz 2020. gadam invazīvas svešzemju sugas un to izplatības ceļi būti identificēti un sakārtoti prioritārā secībā, prioritārās sugas tiktu ierobežotas vai iznīcinātas un izplatības ceļi pārvaldīti tā, lai novērstu jaunu invazīvu svešzemju sugu introdukciju un naturalizāciju.

3.5. GLOBĀLĀS BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS KRĪZES RISINĀŠANA

ES ir apņēmusies sasniegt 2020. gadam izvirzītos starptautiskos bioloģiskās daudzveidības mērķus un uzdevumus, par ko panākta vienošanās atbilstīgi KBD. Tas nozīmē, ka jārikojas gan ES līmenī, gan visas pasaules mērogā, jo ES gūst ievērojamu labumu no pasaules bioloģiskās daudzveidības un vienlaikus ir daļēji atbildīga par bioloģiskās daudzveidības izzušanu un degradēšanos, kas notiek aiz tās robežām, jo īpaši neilgtspējīgu patēriņa modeļu dēļ.

Šajā stratēģijā paredzēti mērķtiecīgi centieni, lai mazinātu ES radīto slodzi uz bioloģisko daudzveidību, vienlaikus palīdzot padarīt ekonomiku videi nekaitīgāku saskaņā ar ES prioritātēm, kas izvirzītas 2012. gada ANO konferencei par ilgtspējīgu attīstību. Turklāt ES būs jāizpilda konkrētas saistības, kas pieņemtas Pušu 10. konferencē un attiecas uz resursu mobilizēšanu, un jāīsteno Nagojas protokols, ja tā vēlēsies saglabāt līderpozīcijas starptautiskajā bioloģiskās daudzveidības politikā.

6. uzdevums

Līdz 2020. gadam palielināt ES ieguldījumu pasaules bioloģiskās daudzveidības zuduma apturēšanā.

²² Pasaules augstākā līmeņa sanāksmē par ilgtspējīgu attīstību, kas notika 2002. gadā, ES apņēmas līdz 2015. gadam panākt MSY apjomu, un tā ir apņēmusies izpildīt jauno 2020. gada mērķi zvejniecības jomā, kas pieņemts KBD Pušu 10. konferencē.

²³ IEEP, 2010.

3.6. CITU VIDES POLITIKAS PASĀKUMU UN INICIATĪVU DEVUMS

Kaut gan šī stratēģija ir uzskatāma par galveno dzinēj spēku, lai ES uzsāktu cīņu ar bioloģiskās daudzveidības izzušanu un pievērstos jomām, kurās ES iesaistīšanās var radīt vislielāko pievienoto vērtību un sviras efektu, 2020. gada mērķa sasniegšanai būs vajadzīga pilnīga visu vides jomā spēkā esošo ES tiesību aktu īstenošana, kā arī rīcība valsts, reģionālā un vietējā mērogā.

Sasniegt bioloģiskās daudzveidības mērķus palīdzēs vairākas esošas vai plānotas politikas iniciatīvas. Piemēram, attiecībā uz klimata pārmaiņām, kas rada milzīgu un arvien pieaugošu slodzi uz bioloģisko daudzveidību un nes sev līdzi dzīvotņu un ekosistēmu izmaiņas, 2009. gadā tika pieņemta visaptveroša ES politikas pakete. Lai apturētu bioloģiskās daudzveidības izzušanu, ir svarīgi sasniegt “2 °C mērķi”, kas izvirzīts atmosfēras sasilšanas jomā. Komisija plāno līdz 2013. gadam izstrādāt ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām.

ES ir spēkā attiecīgi tiesību akti, kuros paredzēts līdz 2015. gadam sasniegt labu vides stāvokli ūdeņos²⁴ un līdz 2020. gadam — jūras ekosistēmās²⁵, novērst piesārņojumu no dažādiem avotiem un reglamentēt ķīmiskās vielas un to ietekmi uz vidi. Patlaban Komisija izvērtē, vai papildu rīcība cīņai pret slāpekļa un fosfātu piesārņojumu un dažiem atmosfēras piesārņotājiem ir pamatota, savukārt dalībvalstis atbild par Komisijas priekšlikumu par pamatdirektīvu augsnes aizsardzības jomā, kas vajadzīga, lai ES varētu sasniegt bioloģiskās daudzveidības mērķus. Visbeidzot, uz netiešajiem faktoriem, kas veicina bioloģiskās daudzveidības izzušanu, daļēji attiecas šī stratēģija, piemēram, tajā paredzēta darbība ES “ekoloģiskās pēdas nospieduma” mazināšanai, un daļēji — citas iniciatīvas, kas ietilpst pamatiniciatīvā “Resursu ziņā efektīva Eiropa”.

4. TAS ATTIECAS UZ MUMS VISIEM

4.1. PARTNERĪBAS BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS LABĀ

Lai sasniegtu 2020. gadam izvirzītos ES un globālos bioloģiskās daudzveidības mērķus, ir vajadzīga plašu ieinteresēto aprindu cieša iesaistīšanās un apņemšanās. Lai to nodrošinātu, tiks izvērstas un veicinātas vairākas svarīgas partnerības šīs stratēģijas atbalstam.

- Komisija ir izveidojusi **ES uzņēmējdarbības un bioloģiskās daudzveidības platformu**, kurā patlaban apvienojušies uzņēmumi, kas pārstāv sešas dažādas nozares (lauksaimniecību, ieguves rūpniecību, finanšu sektoru, pārtikas apgādi, mežsaimniecību un tūrismu), lai apmainītos ar pieredzi un labākās prakses piemēriem. Komisija turpinās attīstīt šo platformu un rosināt plašāku sadarbību starp uzņēmumiem (arī MVU) Eiropā un saiknes ar nacionālām un globālām iniciatīvām.
- Komisija turpinās sadarboties ar citiem partneriem, lai popularizētu un īstenotu *TEEB* ieteikumus ES līmenī un atbalstītu darbu pie bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu vērtēšanas jaunattīstības valstīs.

²⁴ Direktīva 2000/60/EK.

²⁵ Direktīva 2008/56/EK.

- Komisija turpinās rosināt sadarbību starp pētniekiem un citām ieinteresētajām aprindām, kuras iesaistītas **telpiskajā plānošanā un zemes izmantošanas pārvaldībā**, bioloģiskās daudzveidības stratēģiju īstenošanā visos līmeņos, nodrošinot saskanību ar attiecīgajiem ieteikumiem, kas izklāstīti Eiropas teritoriālās attīstības programmā.
- Visos īstenošanas līmeņos tiks rosināta **pilsoniskās sabiedrības** aktīva iesaistīšanās. Piemēram, “pilsoņu zinātnes” iniciatīvas ir vērtīgs līdzeklis, lai vāktu augsti kvalitatīvus datus un vienlaikus mudinātu sabiedrību iesaistīties bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumos.
- Lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, Komisija un dalībvalstis *BEST* (Bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmas pakalpojumi Eiropas aizjūras teritorijās) iniciatīvas ietvaros sadarbosies ar **tālākajiem reģioniem un aizjūras valstīm un teritorijām**, kurās sastopams vairāk endēmisko sugu nekā visā Eiropas kontinentā.
- Turklāt ES atbalstīs uzsāktos centienus, lai veicinātu sadarbību, **sinerģiju** un kopēju prioritāšu noteikšanu starp konvencijām, kas saistītas ar bioloģisko daudzveidību (KBD, *CITES*, Konvencija par migrējošām sugām, Ramsāres konvencija par mitrājiem un Pasaules mantojuma konvencija). Turklāt ES rosinās ciešāku sadarbību starp KBD, Klimata pārmaiņu konvenciju un Pārtuksnešošanās konvenciju nolūkā gūt savstarpēju labumu.
- ES pastiprinās dialogu un sadarbību bioloģiskās daudzveidības jomā ar **galvenajiem partneriem**, jo īpaši kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm, lai to politiku izstrādātu vai pielāgotu tā, lai varētu sasniegt 2020. gada bioloģiskās daudzveidības mērķus. Kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis tiek aicinātas dot savu ieguldījumu šīs stratēģijas īstenošanā un uzsākt to politikas izstrādi vai pielāgošanu nolūkā izpildīt ES un globālos 2020. gada uzdevumus bioloģiskās daudzveidības jomā.

Šīs partnerības palīdzēs palielināt izpratni par bioloģisko daudzveidību, kura ES vēl joprojām ir neliela²⁶. Komisijas 2010. gada kampaņai “Bioloģiskā daudzveidība — tas attiecas uz mums visiem” sekos īpaša kampaņa, kuras uzmanības lokā būs *Natura 2000* tīkls.

4.2. RESURSU MOBILIZĒŠANA BIOĻĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS UN EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU ATBALSTAM

Šīs stratēģijas mērķu sasniegšana un ES globālās bioloģiskās daudzveidības saistību izpilde ir atkarīga no finanšu resursu pieejamības un efektīvas izmantošanas. Pašreizējā plānošanas periodā, neapsteidzot sarunu iznākumu par nākamo daudzgadu finanšu shēmu, Komisija un dalībvalstis strādās pie tā, lai:

- *nodrošinātu bioloģiskajai daudzveidībai patlaban pieejamo līdzekļu labāku apguvi un sadalījumu.* Pašreizējā plānošanas periodā 105 miljardi euro no kohēzijas politikas finansējuma ir paredzēti ar vidi un klimatu saistītiem pasākumiem, tostarp bioloģiskajai

²⁶ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_290_en.pdf.

daudzveidībai un dabas aizsardzībai²⁷. Tomēr ir vajadzīga saskaņota rīcība, lai nodrošinātu pieejamo līdzekļu optimālu izmantošanu²⁸;

- *racionalizētu pieejamos resursus un maksimāli palielinātu savstarpējo labumu, ko nodrošina dažādi finansējuma avoti*, tostarp lauksaimniecības un lauku attīstības, zivsaimniecības, reģionālās politikas un klimata pārmaiņu jomā atvēlētais finansējums. Investīcijas bioloģiskajā daudzveidībā patiešām var atmaksāties vairāk nekā vienā veidā un piedāvā rentablu iespēju klimata pārmaiņu radītās krīzes pārvarēšanai. Būtu jāizpēta iespēja iekļaut bioloģiskās daudzveidības mērķus kopējā stratēģijā, kuru patlaban apsver Komisija, lai noteiktu prioritātes finansējuma piešķiršanai no pieciem lauku attīstības, reģionālās, sociālās un zivsaimniecības politikas finanšu instrumentiem;

- *dažādotu un izvērstu dažādus finansējuma avotus*. Komisija un dalībvalstis veicinās novatorisku finansēšanas mehānismu, tostarp uz tirgus principiem balstītu instrumentu, izstrādi un izmantošanu. Ar maksājumiem ekosistēmu pakalpojumu shēmās ir jāatlīdzina sabiedriskie un privātie labumi, ko gūstam no lauksaimniecības, meža un jūras ekosistēmām. Tiks nodrošināti stimuli, lai piesaistītu privātā sektora investīcijas zaļajā infrastruktūrā, un tiks izvērtēts bioloģiskās daudzveidības kompensāciju potenciāls, lai noskaidrotu, kā panākt pieeju “nav bioloģiskās daudzveidības neto zuduma”. Komisija un Eiropas Investīciju banka patlaban pēta to, kādā mērā bioloģiskās daudzveidības problēmu risināšanā iespējams izmantot novatoriskus finansēšanas instrumentus, tostarp publiskā un privātā sektora partnerības un potenciālu bioloģiskās daudzveidības finansēšanas mehānismu.

Īpaši aktuālas ir divas finansēšanas vajadzības. Pirmā attiecas uz vajadzību nodrošināt adekvātu finansējumu, lai pilnībā izveidotu *Natura 2000* tīklu, turklāt dalībvalstu finansējums jāpapildina ar līdzvērtīgu ES finansējumu²⁹ (kopumā aptuveni 5,8 miljardi euro gadā). Dalībvalstīm šajā nolūkā, iespējams, būs jāizstrādā *Natura 2000* daudzgadu plāni saskaņā ar prioritārās rīcības plāniem, kas paredzēti Dzīvotņu direktīvā.

Otrā sasaucas ar Pušu 10. konferencē pieņemtajām saistībām ievērojami palielināt finanšu resursus no visiem avotiem, lai faktiski ieviestu Nagojā panāktās vienošanās. Pušu 11. konferencē diskutējās par finansēšanas mērķiem būtu jāņem vērā gan vajadzība palielināt publisko finansējumu, gan arī novatorisku finansēšanas mehānismu potenciāls. Finanšu plūsmas (pašu resursi un novatoriski avoti), kas vajadzīgi, lai apmierinātu apzinātās vajadzības, jānorāda nacionālajās bioloģiskās daudzveidības stratēģijās un rīcības plānos.

Šīs saistības varētu izpildīt tieši ar īpaši bioloģiskajai daudzveidībai atvēlētu papildu finansējumu un netieši, nodrošinot sinerģiju ar citiem attiecīgiem finansējuma avotiem klimata jomā (piemēram, ETS ienākumi, *REDD+*) un citiem novatoriskiem finansējuma avotiem, tādiem kā Nagojas protokola īstenošanā ģenerētie līdzekļi. Bioloģiskajai

²⁷ COM(2011) 17.

²⁸ COM(2010) 110. Līdz 2009. gada septembra beigām bioloģiskajai daudzveidībai atvēlēto līdzekļu apguve bija lēnāka salīdzinājumā ar citām izdevumu kategorijām. Minētajā laikā divām ar bioloģisko daudzveidību tieši saistītām kategorijām (“bioloģiskās daudzveidības un dabas aizsardzības veicināšana” un “dabas aktīvu veicināšana”) atvēlētie līdzekļi bija apgūti attiecīgi 18,1 % un 22 % apmērā, salīdzinot ar visa kohēzijas politikas finansējuma apguves vidējo rādītāju 27,1 %. Dalībvalstīm ir pieprasīts līdz 2011. gada jūnijam iesniegt atjauninātus rādītājus, tāpat vasarā vajadzētu būt pieejamiem konsolidētiem datiem.

²⁹ Kā paredzēts Biotopu direktīvas 8. pantā.

daudzveidībai nāks par labu arī videi kaitīgu subsīdiju reforma saskaņā ar stratēģiju “Eiropa 2020” un KBD globālo mērķi.

4.3. VIENOTA ĪSTENOŠANAS STRATĒGIJA EIROPAS SAVIENĪBAI

ES un KBD kopīgos mērķus jācenšas sasniegt, veicot darbības vietējā, valsts un ES līmenī. Tādēļ būs vajadzīga cieša koordinācija, lai sekotu līdz sekmēm uzdevumu izpildē (tas attiecas arī uz tiem uzdevumiem, kuriem izstrādāti politikas pasākumi, kas neietilpst šīs stratēģijas darbības jomā) un nodrošinātu ES un dalībvalstu saskaņotu rīcību. Šajā nolūkā Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai izstrādātu vienotu īstenošanas pamatsistēmu, kurā iesaistīti arī citi galvenie dalībnieki, nozares un institūcijas, pamatojoties uz labāko praksi, un noteikta katra loma un pienākumi sekmīgai mērķu sasniegšanai.

Komisija atbalstīs un papildinās dalībvalstu centienus, stiprinot tiesību aktus vides jomā, novēršot politikas nepilnības, ierosinot jaunas iniciatīvas, paredzot vadlīnijas, finansējumu un veicinot pētniecību un apmaiņu ar labākās prakses piemēriem.

5. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Šajā stratēģijā ir izklāstīta rīcības programma, kas paver iespēju ES sasniegt 2020. gada bioloģiskās daudzveidības mērķi un nostāties uz pareizā ceļa, lai piepildītu 2050. gada redzējumu. Tās starpposma pārskatīšana notiks 2014. gada sākumā, lai rezultātus varētu ņemt vērā, sagatavojot ES piekto nacionālo ziņojumu, kā paredzēts KBD. Uzdevumi un pasākumi tiks atkārtoti izskatīti, tiklīdz būs pieejama jauna informācija un izdevies pavisam virzīties uz priekšu stratēģijā izvirzīto mērķu izpildē.

Tā kā būs vajadzīgs ilgs laiks, kamēr daudzas darbības, kuras šodien veic bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai un dabas bagātību vairošanai, dos taustāmus uzlabojumus, šīs stratēģijas īstenošana jāuzsāk tūlīt, ja ES vēlas sasniegt savu 2020. gada pamatmērķi.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi apstiprināt pielikumā izklāstītos uzdevumus un darbības.

PIELIKUMS

1. UZDEVUMS: PILNĪBĀ ĪSTENOT PUTNU DIREKTĪVU UN DZĪVOTŅU DIREKTĪVU

Apturēt ES dabas aizsardzības tiesību aktu aptverto sugu un dzīvotņu stāvokļa pasliktināšanos un panākt to stāvokļa ievērojamu un izmērāmu uzlabošanos, lai līdz 2020. gadam sasniegtu to, ka salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju i) par 100 % vairāk dzīvotņu novērtējumu un par 50 % vairāk sugu novērtējumu, ko veic saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu, liecina par labāku aizsardzības statusu un ii) par 50 % vairāk sugu novērtējumu, ko veic saskaņā ar Putnu direktīvu, liecina par drošu vai labāku stāvokli.

1. darbība: pabeigt *Natura 2000* tīkla izveidi un nodrošināt tā labu pārvaldību

- 1a) Dalībvalstis un Komisija nodrošinās to, ka *Natura 2000* tīkla izveide, arī jūras vidē, lielā mērā tiek pabeigta līdz 2012. gadam.
- 1b) Dalībvalstis un Komisija turpinās integrēt sugu un dzīvotņu aizsardzības un pārvaldības prasības galvenajās ar zemes un ūdens izmantošanu saistītajās rīcībpolitikās, ko īsteno gan *Natura 2000* teritorijās, gan ārpus tām.
- 1c) Dalībvalstis nodrošinās to, ka visās *Natura 2000* teritorijās tiek laikus izstrādāti un īstenoti pārvaldības plāni vai līdzvērtīgi instrumenti, kuros ir izklāstīti saglabāšanas un atjaunošanas pasākumi.
- 1d) Komisija kopā ar dalībvalstīm līdz 2012. gadam iedibinās procesu, lai veicinātu apmainīšanos ar pieredzi un labas prakses piemēriem un pārrobežu sadarbību *Natura 2000* pārvaldības jomā, ievērojot Dzīvotņu direktīvā noteikto biogeogrāfisko sistēmu.

2. darbība: nodrošināt adekvātu finansējumu *Natura 2000* teritorijām

- 2) Komisija un dalībvalstis nodrošinās *Natura 2000* tīklam vajadzīgos līdzekļus un stimulus, arī izmantojot ES finansēšanas instrumentus saskaņā ar nākamo daudzgadu finanšu shēmu. Komisija 2011. gadā formulēs savu viedokli par to, kā *Natura 2000* tīklu finansēs nākamās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros.

3. darbība: palielināt ieinteresēto personu izpratni un iesaistīšanos un uzlabot noteikumu izpildi

- 3a) Komisija kopā ar dalībvalstīm līdz 2013. gadam izstrādās un uzsāks plašu informācijas kampaņu par *Natura 2000*.
- 3b) Komisija un dalībvalstis uzlabos sadarbību ar galveno nozaru pārstāvjiem un turpinās izstrādāt vadlīniju dokumentus, lai uzlabotu nozaru izpratni par ES vides tiesību aktu prasībām un to nozīmi ekonomikas attīstības veicināšanā.
- 3c) Komisija un dalībvalstis veicinās dabas jomā pieņemto direktīvu noteikumu izpildi, rīkojot tiesnešiem un prokuroriem īpašas mācību programmas par *Natura 2000* un izstrādājot labākas atbilstības veicināšanas spējas.

4. darbība: uzlabot un racionalizēt uzraudzību un ziņošanu

- 4a) Komisija kopā ar dalībvalstīm līdz 2012. gadam izstrādās jaunu ES sistēmu ziņošanai par putniem, turpinās pilnveidot Dzīvotņu direktīvas 17. pantā paredzēto ziņojumu sniegšanas sistēmu un uzlabot *Natura 2000* datu plūsmu, pieejamību un nozīmību.

- 4b) Lai uzlabotu datu pieejamību un izmantošanu, Komisija līdz 2012. gadam izveidos īpašu IKT rīku, kas būs daļa no Eiropas Bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēmas.

2. uzdevums: UZTURĒT UN ATJAUNOT EKOSISTĒMAS UN TO PAKALPOJUMUS

Līdz 2020. gadam nodrošināt ekosistēmu un to pakalpojumu uzturēšanu un uzlabošanu, veidojot zaļo infrastruktūru un atjaunojot vismaz 15 % degradēto ekosistēmu.

5. darbība: uzlabot zināšanas par ekosistēmām un to pakalpojumiem ES

- 5) Dalībvalstis ar Komisijas palīdzību līdz 2014. gadam kartēs un novērtēs ekosistēmu un to pakalpojumu stāvokli attiecīgajā valsts teritorijā, un līdz 2020. gadam novērtēs šādu pakalpojumu ekonomisko vērtību un veicinās tās iekļaušanu grāmatvedības uzskaites un pārskatu sistēmā ES un valstu līmenī.

6. darbība: noteikt prioritātes, lai atjaunotu zaļo infrastruktūru un veicinātu tās izmantošanu

- 6a) Līdz 2014. gadam dalībvalstis ar Komisijas palīdzību izstrādās stratēģiju, lai noteiktu prioritātes ekosistēmu atjaunošanai vietējā, valsts un ES mērogā.
- 6b) Komisija līdz 2012. gadam izstrādās Zaļās infrastruktūras stratēģiju, lai veicinātu zaļās infrastruktūras izveidi ES pilsētu un lauku apvidos; paredzēs arī stimulus sākotnējām investīcijām zaļās infrastruktūras projektos un ekosistēmas pakalpojumu uzturēšanā, piemēram, mērķtiecīgāk izmantojot ES finansējuma plūsmas un publiskā un privātā sektora partnerības.

7. darbība: nodrošināt to, ka nav bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu neto zuduma

- 7a) Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm līdz 2014. gadam izstrādās metodiku, lai novērtētu ES finansētu projektu, plānu un programmu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
- 7b) Komisija turpinās darbu, lai līdz 2015. gadam ierosinātu iniciatīvu ar mērķi nepieļaut ekosistēmu un to pakalpojumu neto zudumu (piemēram, ar kompensācijas shēmu palīdzību).

3. uzdevums: PALIELINĀT LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS DEVUMU BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS UZTURĒŠANĀ UN VAIROŠANĀ

3A) Lauksaimniecība: līdz 2020. gadam palielināt lauksaimniecības platības — zālājus, aramzemi un ilggadīgās kultūras —, uz kurām attiecas ar bioloģisko daudzveidību saistīti KLP pasākumi, lai garantētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un panāktu izmērāmu uzlabojumu to sugu un dzīvotņu aizsardzības statusā, kuras ir atkarīgas no lauksaimniecības vai kuras tā ietekmē, un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā salīdzinājumā ar ES 2010. gada bāzes līniju, tādējādi palīdzot veicināt ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

*B) Meža nozare: līdz 2020. gadam visiem valsts īpašumā esošiem mežiem un privātiem meža īpašumiem, kas pārsniedz noteiktu lielumu** (tas jānosaka dalībvalstīm vai reģioniem un jāiekļauj savās lauku attīstības programmās), kuri saņem finansējumu saskaņā ar ES lauku attīstības politiku, izstrādāt meža apsaimniekošanas plānus vai līdzvērtīgus instrumentus, kas*

atbilst ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principiem³⁰, lai panāktu izmērāmu uzlabojumu(*) to sugu un dzīvotņu aizsardzības statusā, kuras ir atkarīgas no mežsaimniecības vai kuras tā ietekmē, un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā salīdzinājumā ar ES 2010. gada bāzes līniju.

(*) Attiecībā uz abiem uzdevumiem uzlabojums ir jāmēra attiecībā pret kvantitatīvi izteiktiem mērķiem ES nozīmes sugu un dzīvotņu aizsardzības statusa uzlabošanās jomā (sk. 1. uzdevumu) un degradētu ekosistēmu atjaunošanas jomā (sk. 2. uzdevumu).

(**) Attiecībā uz mazākiem meža īpašumiem dalībvalstis var nodrošināt papildu stimulus, lai rosinātu ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principiem atbilstošu meža apsaimniekošanas plānu vai līdzvērtīgu instrumentu pieņemšanu.

8. darbība: palielināt tiešos maksājumus par vides sabiedriskajiem labumiem saskaņā ar ES kopējo lauksaimniecības politiku

- 8a) Komisija ierosinās to, lai ar KLP tiešajiem maksājumiem tiktu atlīdzināti vides sabiedriskie labumi, kuri sniedzas tālāk par savstarpējo atbilstību (piemēram, pastāvīgās ganības, augu sega, augseka, ekoloģiskā atmata, *Natura 2000*).
- 8b) Komisija ierosinās uzlabot un vienkāršot LLVA (labi lauksaimniecības un vides apstākļi) savstarpējās atbilstības standartus un apsvērs iespēju iekļaut Ūdens pamatdirektīvu savstarpējās atbilstības sistēmā, tiklīdz minētā direktīva būs īstenota un būs noteikti darbības pienākumi lauksaimniekiem, lai uzlabotu ūdens ekosistēmu stāvokli lauku apvidos.

9. darbība: lauku attīstībā mērķtiecīgāk pievērsties bioloģiskajai daudzveidībai

- 9a) Komisija un dalībvalstis lauku attīstības stratēģijās un programmās integrēs kvantitatīvi izteiktus uzdevumus bioloģiskās daudzveidības jomā, pielāgojot darbību reģionālām un vietējām vajadzībām.
- 9b) Komisija un dalībvalstis izveidos mehānismus, lai rosinātu sadarbību starp lauksaimniekiem un mežsaimniekiem ar mērķi panākt ainavas nepārtrauktību un ģenētisko resursu aizsardzību, un citus sadarbības mehānismus bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai.

10. darbība: saglabāt Eiropas lauksaimniecības ģenētisko daudzveidību

- 10) Komisija un dalībvalstis rosinās agrovīdēs pasākumu izmantošanu, lai atbalstītu ģenētisko daudzveidību lauksaimniecībā, un izpētīs iespējas izstrādāt stratēģiju ģenētiskās daudzveidības saglabāšanai.

11. darbība: rosināt meža īpašniekus aizsargāt un vairot meža bioloģisko daudzveidību

- 11a) Dalībvalstis un Komisija sekmēs apsaimniekošanas plānu pieņemšanu³¹, cita starpā izmantojot lauku attīstības pasākumu³² un LIFE+ programmas sniegtās iespējas.

³⁰ Saskaņā ar SEC(2006) 748 doto definīciju.

³¹ Ilgtspējīgai meža apsaimniekošanai ir nepieciešama apsaimniekošanas plānu vai līdzvērtīgu instrumentu plašāka izmantošana. 23 dalībvalstīs jau ir izstrādāti šādi plāni, kas aptver vairāk nekā 60 % ar mežu klāto platību.

³² Kā noteikts Padomes Regulā (EK) Nr. 1698/2005.

- 11b) Dalībvalstis un Komisija veicinās novatorisku mehānismu ieviešanu (piemēram, maksājumus par ekosistēmu pakalpojumiem), lai finansētu daudzfunkcionālu mežu sniegto ekosistēmas pakalpojumu uzturēšanu un atjaunošanu.

12. darbība: integrēt bioloģiskās daudzveidības pasākumus meža apsaimniekošanas plānos

- 12) Dalībvalstis nodrošinās to, ka meža apsaimniekošanas plānos vai līdzvērtīgos instrumentos tiek ietverti pēc iespējas vairāk no šādiem pasākumiem:
- saglabāt optimālu atmirušās koksnes daudzumu, ņemot vērā reģionālās īpatnības, piemēram, ugunsgrēku izcelšanās vai potenciālu kaitēkļu uzbrukumu risku,
 - saglabāt neskartas dabas teritorijas,
 - meža ugunsgrēku profilakses sistēmu ietvaros veikt uz ekosistēmu balstītus pasākumus, lai palielinātu mežu noturību pret ugunsgrēkiem, saskaņā ar pasākumiem, kurus veic Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmā (*EFFIS*),
 - veikt īpaši *Natura 2000* meža teritorijām izstrādātus pasākumus,
 - nodrošināt to, ka apmežošanu veic saskaņā ar Eiropas kopējām darbības pamatnostādņem meža ilgtspējīgai apsaimniekošanai³³, jo īpaši attiecībā uz sugu daudzveidību un vajadzību pielāgoties klimata pārmaiņām.

4. UZDEVUMS: NODROŠINĀT ZVEJAS RESURSU ILGTSPĒJĪGU IZMANTOŠANU

Līdz 2015. gadam panākt maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu (MSY). Panākt populācijas vecuma un izmēra sadalījumu, kas raksturīgs veselīgam krājumam, īstenojot tādu zvejniecības pārvaldību, kura neatstāj būtisku negatīvu ietekmi uz citiem krājumiem, sugām un ekosistēmām, un tādējādi palīdzot līdz 2020. gadam sasniegt labu vides stāvokli, kā paredzēts Jūras stratēģijas pamatdirektīvā.

13. darbība: uzlabot izmantoto zivju krājumu pārvaldību

- 13a) Komisija un dalībvalstis saglabās un atjaunos zivju krājumus tādā apjomā, lai *MSY* varētu nodrošināt visos apgabalos, kuros darbojas ES zvejas flotes, ieskaitot apgabalus, kas ir reģionālu zvejniecības pārvaldības organizāciju pārziņā, un to trešo valstu ūdeņus, ar kurām ES ir noslēgusi partnerattiecību nolīgumus zivsaimniecības nozarē.
- 13b) Komisija un dalībvalstis saskaņā ar KZP izstrādās un īsteno ilgttermiņa pārvaldības plānus, kuros būs paredzēti uz *MSY* pieeju balstīti nozvejas ieguves noteikumi. Šie plāni būtu jāizstrādā tā, lai tie atbilstu konkrētiem, noteiktā laikā izpildāmiem uzdevumiem un balstītos uz zinātniskiem ieteikumiem un ilgtspējības principiem.
- 13c) Komisija un dalībvalstis ievērojami aktivizēs savu darbu, lai vāktu datus *MSY* īstenošanas atbalstam. Tiklīdz šis mērķis būs sasniegts, tiks lūgts izstrādāt zinātnisko ieteikumu, lai līdz 2020. gadam vides apsvērumus iestrādātu *MSY* definīcijā.

14. darbība: novērst negatīvu ietekmi uz zivju krājumiem, sugām, dzīvotnēm un ekosistēmām

- 14a) ES izstrādās pasākumus, lai pakāpeniski izskaustu izmetumus, novērstu nevēlamu sugu piezveju un aizsargātu jutīgas jūras ekosistēmas saskaņā ar ES tiesību aktiem un starptautiskām saistībām.

³³ <http://www.foresteurope.org/>.

- 14b) Komisija un dalībvalstis atbalstīs Jūras stratēģijas pamatdirektīvas īstenošanu, arī paredzot finansiālus stimulus, ko nodrošinās nākamie zivsaimniecības un jūrlietu politikas finanšu instrumenti aizsargājamām jūras teritorijām (ieskaitot *Natura 2000* teritorijas un teritorijas, kas noteiktas ar starptautiskiem vai reģionāliem nolīgumiem). Tā ietvaros varētu veicināt jūras ekosistēmu atjaunošanu, zvejas darbību pielāgošanu un nozares aktīvāku iesaistīšanos tādās alternatīvās darbībās kā ekotūrisms, jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringu un pārvaldību un cīņu pret jūras piesārņošanu.

5. UZDEVUMS: INVAZĪVU SVEŠZEMJU SUGU APKAROŠANA

Panākt, lai līdz 2020. gadam invazīvas svešzemju sugas un to izplatības ceļi būti identificēti un sakārtoti prioritārā secībā, prioritārās sugas tiktu ierobežotas vai iznīcinātas un izplatības ceļi pārvaldīti tā, lai novērstu jaunu invazīvu svešzemju sugu introdukciju un naturalizāciju.

15. darbība: stiprināt ES augu un dzīvnieku veselības režīmu

- 15) Komisija līdz 2012. gadam integrēs augu un dzīvnieku veselības režīmā turpmākus ar bioloģisko daudzveidību saistītus apsvērumus.

16. darbība: izveidot īpašu instrumentu invazīvu svešzemju sugu apkarošanai

- 16) Komisija novērsīs politikas nepilnības invazīvu svešzemju sugu apkarošanā, līdz 2012. gadam izstrādājot īpaši šim nolūkam paredzētu likumdošanas instrumentu.

6. UZDEVUMS: PALĪDZĒT APTURĒT BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS IZZUŠANU PASAULĒ

Līdz 2020. gadam palielināt ES ieguldījumu pasaules bioloģiskās daudzveidības zuduma apturēšanā.

17. darbība: mazināt netiešos faktorus, kas veicina bioloģiskās daudzveidības izzušanu

- 17a) Saskaņā ar ES pamatiniciatīvu par resursu efektīvu izmantošanu ES veiks pasākumus (kuru vidū var būt pasākumi pieprasījuma un/vai piedāvājuma jomā), lai mazinātu ES patēriņa modeļu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, jo īpaši attiecībā uz to resursu patēriņu, kuri ievērojamā mērā negatīvi ietekmē bioloģisko daudzveidību.
- 17b) Komisija palielinās tirdzniecības politikas ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un pievērsīsies potenciālajai negatīvajai ietekmei, sistemātiski iekļaujot šos jautājumus tirdzniecības sarunās un dialogā ar trešām valstīm, identificējot un ar tirdzniecības ilgtspējas ietekmes *ex ante* novērtējumu un *ex post* novērtējumu palīdzību nosakot potenciālo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, kas izriet no tirdzniecības un ieguldījumu liberalizācijas, un centīsies iekļaut visos jaunajos tirdzniecības nolīgumos nodaļu par ilgtspējīgu attīstību, kurā būs paredzēti būtiski vides noteikumi, kas ir svarīgi attiecīgās tirdzniecības kontekstā, tostarp bioloģiskās daudzveidības mērķi.
- 17c) Komisija kopā dalībvalstīm un galvenajām ieinteresētajām personām strādās pie tā, lai nodrošinātu pareizos tirgus signālus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas vajadzībām, arī pie tā, lai reformētu, pakāpeniski izbeigtu un izskaustu videi kaitīgās subsīdijas gan ES, gan dalībvalstīs, un nodrošinātu pozitīvus stimulus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai.

18. darbība: mobilizēt papildu resursus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai visā pasaulē

- 18a) Komisija un dalībvalstis dos savu artavu starptautiskajos centienos, lai ievērojami palielinātu globālajai bioloģiskajai daudzveidībai atvēlētos resursus, un tā būs daļa no starptautiskā procesa, kura mērķis ir novērtēt bioloģiskās daudzveidības finansēšanas vajadzības un izvirzīt bioloģiskajai daudzveidībai paredzētu resursu mobilizēšanas uzdevumus KBD Pušu 11. konferencē 2012. gadā³⁴.
- 18b) Komisija uzlabos pasaules bioloģiskajai daudzveidībai atvēlēta ES finansējuma efektivitāti, cita starpā atbalstot dabas kapitāla novērtējumu saņēmējvalstīs un nacionālo bioloģiskās daudzveidības stratēģiju un rīcības plānu izstrādi un/vai atjaunošanu un labāk koordinējot bioloģiskās daudzveidības palīdzības/projektu īstenošanu Eiropas Savienībā un ar svarīgākajiem līdzekļu devējiem ārpus ES.

19. darbība: ES sadarbība attīstības jomā, kas nekaitē bioloģiskajai daudzveidībai

- 19) Komisija turpinās sistemātiski pārbaudīt tās sadarbību attīstības jomā, lai minimizētu jebkādu negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, un veiks stratēģiskos ietekmes uz vidi novērtējumus un/vai to darbību ietekmes uz vidi novērtējumus, kuras var atstāt būtisku iespaidu uz bioloģisko daudzveidību.

20. darbība: regulēt piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un godīgu un vienlīdzīgu to ieguvumu sadali, ko gūst no šo resursu izmantošanas

- 20) Komisija ierosinās tiesību aktus, lai Eiropas Savienībā īstenotu Nagojas Protokolu par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un godīgu un vienlīdzīgu to ieguvumu sadali, kas gūti no šo resursu izmantošanas, tā, lai ES pēc iespējas drīz un vēlākais līdz 2015. gadam varētu ratificēt šo protokolu saskaņā ar globālo mērķi.

³⁴ Kā noteikts Pušu 10. konferences Lēmumā X/3.